

ἐδάσταξα, κερά Κατερίνη μου, λέγει, καί τοῦ εἶπα: «καλότυχε, δὲν ἔμπορούσες νὰ βαστήξῃς μιὰ μέρα ἀκόμη. Μεθαύριον ἔχομε Χριστούγεννα καί σὺ τρώεις τώρα φρίσσες. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς δὲν θὰ μᾶς πάει καλά. Ἡ κυρά Γιάνναινα (οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ γειτόνισσα) ἀντὶ πάσης ἄλλης δικαιολογίας προσέθηκεν ὅτι ἤκουσε παρὰ τοῦ ζητιάνου τὸ αὐτὸ ρητόν, τὸ ὅποιον ὁ ἐπαίτης ἀπέτεινε καί εἰς ἐμέ. Ἡ κυρά Γιάνναινα εὐλαδῆς γυνὴ ὑπὸ τύπους θρησκευτικῶν φαινομένων, ἐνήστευεν αὐστηρῶς, ἀλλὰ δὲν ἐδίσταζε νὰ κακολογήσῃ τὴν γειτονιὰν περιώνυμος διὰ τὴν γλώσσάν της οὕσα. Στρεφομένη δὲ πρὸς ἡμᾶς εἶπεν· «ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας μας, παιδιὰ, θὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος· νὰ δῆτε θὰ γίνῃ κανένα κακὸ μὲ αὐτὸ τὸ βρωμοζητιάνο, ὁ ὅποιος μᾶς ἐμαγάρισε τὸ μοναστήρι (ἐρρύπανε). Ὅλος ὁ κόσμος ἐκεῖ ἴσὸν μοναστήρι τὸν ἐσυχάθηκε νὰ τρῶῃ ἀπόψε φρίσσα σὰν τούρκος. Καί διακέψασα πᾶσαν ἐμιλίαν, διότι εἶχεν ἤδη πῆγ τὸν καφέν της, ἡγέρθη ἀποτόμως καὶ καληνυχτίσασα ἡμᾶς ἀνεχώρησε.

Μόλις εἶχεν ἀναχωρήσῃ καὶ ραγδαία βροχὴ ἐπαναλαμβάνεται οὕτως, ὥστε θὰ ἐνόμιξέ τις ὅτι ἦνοιξαν οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ διὰ νὰ συνεχίσωσι τὸ διὰ μιᾶς μόνης ἡμέρας διακοπὴν ἔργον αὐτῶν. Μετὰ τινὰ ὥραν πάντες μετέβημεν καὶ κατεκλιθήμεν λαμβάνοντες τὸ θεῖον τοῦ ὕπνου δῶρον. Ὁ ἐωθινὸς κῶδων ἐξήγειρεν ἐκ τῆς κλίνης τὴν ἀγαθὴν μητέρα, ἣτις ἐλθούσα πρὸς ἡμᾶς, παρώτρυνε νὰ ἐγερθῶμεν ἵνα μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι ἡ καμπάνα πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχε σημάνη. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν ἀκούεται βαρεῖα καὶ πένθιμος κωδωνοκρουσία. «Κάποιος, παιδιὰ μου, ἀπέθανε, λέγει ἡ μήτηρ μου, καὶ φοβοῦμαι πῶς εἶνε ἡ κοιμπάρα μου, ἡ ὁποία ἦτο ἄρρωστη. Καὶ μὲν! καὶ δὲν ἐπήγγα νὰ τὴν δῶ!

Ἐβρουε δὲ πενθίμως λίαν πρῶι ὁ κῶδων, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν συνήθειαν, ὅταν ὑπάρχῃ νεκρὸς ἐν τινὶ κώμῃ, οἱ ἄνθρωποι ἐκ λόγων προληπτικῶν ἅμα δὲ καὶ φιλανθρωπικῶν δὲν πρέπει νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἐργασίας των, ἵνα παραστῶσιν εἰς τὴν κηδεῖαν καὶ προπέμψωσι τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ τὴν αἰωνίαν. Μετ' ὀλίγον δρομαία σχεδὸν καὶ πνευστιῶσα καταφθάνει ἡ κερά Γιάνναινα καὶ ἀναγγέλλει εἰς ἡμᾶς μετὰ ταλανίζουσης φωνῆς τὸν θάνατον τοῦ γέροντος ἐπαίτου· καὶ ἰδοὺ πῶς οὗτος συνέδη.

Μεταθὰς εἰς τὸ μετόχι ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου, ὅστις ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν τὸν κατὰφυγίου τὸ συνεχόμενον μετὰ τοῦ σταύλου ἀχυρὸσπητον, διὰ τὸν ὄνον δὲ αὐτοῦ τὸν σταύλον. Ἄλλ' ὁ γέρων μετὰ τὸ δεῖπνον αὐτοῦ ἀντὶ νὰ κοιμηθῇ ἐντὸς τοῦ ἀχυρὸσπήτου ἐκοιμήθη παρὰ τὴν θύραν αὐτοῦ ὅπου ἐλαιοτρίβης τις συνήθως ἀνεπαύετο. Ἐκεῖ που προσέδρασε καὶ τὸν ὄνον αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ σταύλος ἦτο παλαιὸς ἢ δὲ ὀροφὴ αὐτοῦ σεσαθρωμένη καὶ ἕνεκα τῆς προηγηθείσης πολυήμερου βροχῆς εἶχεν ἐπιδαρυνθῆ ἐκ τῆς ὑγρασίας. Διὸ ὀλίγον μετὰ τὸ μεσονύκτιον τρομερὸς κρότος ἤκούσθη. Οἱ ἐργάται, οἵτινες ἕνεκα τῆς ἐπομένης ἡμέρας εἰργάζοντο πάντες ἀνεξαιρέτως ἐν τῇ ἐλαιοτριβείῳ, ἔσπευσαν πάραυτα πρὸς τὸ μέρος

τοῦ σταύλου, ὅθεν ἤκούσθη ὁ κτύπος. Εἰσελθόντες εἰς αὐτὸν παρατηροῦσιν ὅγκον χύματος μετὰ δοκῶν ἀναμιγμένον παρὰ τὸν ὄνον τοῦ ἐπαίτου, ὅστις οὐδὲν εἶχε πάθῃ. Ταυτοχρόνως δὲ ὑπέκωφος μυγμὸς ἤκούσθη κάτωθεν τοῦ χύματος. Πάραυτα ἐνόησαν τί συνέβαινε καὶ ἡ σκαπάνη ἤρξατο τοῦ ἔργου. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν δυστυχῆ ἐπαίτην, ἤδη τὰ λοιπὰ πνεόντα καὶ οὐδὲν δυνάμενον νὰ ἀρθῶσιν, ὅστις μετὰ τινὰ λεπτὰ ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν.

Εὐθὺς ὡς παρὰ τῆς κερά Γιάνναινας ἔμαθον τὸ συμβᾶν ἔσπευσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἵνα διεξοδικῶς ἀκούσω τὰ κατὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατον τοῦ γέροντος ἐπαίτου. Διότι ἡ κερά γειτόνισσα δὲν ἐδίσταζε νὰ ἀνομολογήσῃ μετὰ τινος οἴκτου ὅτι ἡ θεὰ δικαιοσύνη ἐτιμώρησε τὸν ἑναγῆ, ὅστις ἐμόλυνε τὴν ἱερὸν περιβολὸν δι' ἀπηγορευμένου φαγητοῦ. Ὅτε μετέβην ἐπὶ τόπου καὶ εἶδον τὸν δυστυχῆ ἐπαίτην νεκρὸν τοσοῦτον συνεκινήθη, ὥστε μικροῦ δεῖν ἔκλειον, ἂν δὲν ἀπεσυρῶμεν ἐκ τῆς λυπηρᾶς ἐκεῖνης θέας.

Ἡσθάνθημ ἕως ταυτοχρόνως καὶ ἀνακούφισιν μεγίστην ἐπειδὴ ἀνελογιζόμεν ὅτι τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ γέροντος ἐγλύκανα δι' ἐλαχίστης προσφορᾶς, ἣτις ἀνεζωογόνησε τὰ πεπονημένα αὐτοῦ μέλη. Ἐξ ἄλλου ἀδριστητὸν τι αἰσθημα εὐχαριστήσεως μὲ κατεῖχεν ἐπειδὴ δὲν ἀφήκα αὐτὸν τὴν προτεραίαν νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ μαγαζιείου δυσηρεστημένος, οὐδὲ νὰ θεωρήσῃ ὅτι ἐξεμεταλλεύθη αὐτὸν ὡς καὶ τὴν λοιπὴν πελατεῖαν, ἣν ἔσχον τὴν τιμὴν ποτε νὰ περιποιηθῶ. Ἄλλὰ παρ' ὅλα ταῦτα ἀπεσῦρθη μετὰ τινος βαρυθυμίας ἀναλογιζόμενος τὴν ἀνθρωπίνην τύχην, ἂν καὶ ἡ ἡλικία μου δὲν ἐπέτρεπε φιλοσοφικὰς σκέψεις. Καὶ ἡ βαρυθυμία αὕτη ἐγένετο αἰτία ὥστε καλούμενος τὴν ἑσπέραν ἵνα μετασχω εἰς τὰ Κάλανδα, ἠρνήθημ προφασισθεὶς ἀδιαθεσίαν.

II. ΜΑΝΤΑΔΑΚΗΣ

MAXIME GORKY

(μετάφρασις Κ. Χ. Π.)

ΠΡΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Εμπρὸς εἰς τὸ αὐστηρὸν πρόσωπον τῆς Ζωῆς ἐστέκοντο δύο ἄνθρωποι, καὶ οἱ δύο δυσαρῆστη-μένοι μαζῇ της.

— Τί περιμένετε ἀπὸ ἐμέ; τοὺς ἠρώτησεν ἐκείνη.

Μὲ κουρασμένη φωνὴ ὁ εἰς ἀπὸ τοὺς δύο ἀπήντησε:

— Ἐχω ἀγανακτήσῃ ἀπὸ τὴν σκληρότητα τῶν ἀντιφάσεών σου· τὸ λογικόν μου μὲ ἔλας του τὰς προσπαθείας εἶνε ἀνίκανον νὰ ἐνοήσῃ τὴν ἐννοίαν τῆς ὑπάρξεως καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐμπρὸς σὲ σὲ εἶνε γεμάτη

ἀπὸ τὰ σκότη τῆς ἀμφιβολίας. Ἡ συνείδησίς μου μοῦ λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε τὸ καλλίτερον πλάσμα τῆς ζωῆς καὶ ἔμωσ εἶμαι δυστυχισμένος...

— Γιατί; ἠρώτησεν ἡ Ζωή, χωρὶς πονηρίαν.

— Ἡ εὐτυχία! Ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν ἀκοιτήσω, πρέπει νὰ συμβιβάσῃς δύο θεμελιώδεις ἀντιφάσεις τῆς ψυχῆς μου: τὸ ἰδικόν μου «θέλω» μὲ τὸ ἰδικόν σου «ὀφείλω».

— Θέλε, ἔτι πρέπει νὰ κάμῃς δι' ἐμένα, εἶπεν ἡ Ζωή, μὲ αὐστηρότητα.

— Δὲν θέλω νὰ εἶμαι θυμὰ σου ἀνεφώνησεν ὁ ἄνθρωπος, θέλω νὰ εἶμαι ὁ κύριος τῆς ζωῆς καὶ ἔμωσ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κύπτω τὸν ἀρχένα κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν νόμων σου—διατί;

— Ἀλλὰ μίλησέ τῆς ἀπλούστερα, εἶπεν ὁ ἄλλος. ποῦ ἔστέκετο πλησίον τῆς Ζωῆς.

Ἐπὶ τῶν πρώτων ἐξηκολούθησε χωρὶς νὰ δόσῃ προσοχὴν εἰς τὸν σύντροφόν του:

— Θέλω τὴν ἐλευθερίαν νὰ ζῶ σύμφωνα μὲ τὰς ἐπιθυμίας μου, δὲν θέλω νὰ εἶμαι ἀπὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος οὔτε ἀδελφός οὔτε δούλος τοῦ πλησίον μου! καὶ θέλω νὰ εἶμαι ὅτι θὰ θελήσω ἐλεύθερα—δούλος ἢ ἀδελφός! Δὲν θέλω νὰ εἶμαι εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ λίθος, τὸν ὁποῖον ἡ κοινωνία θέτει ἔπου καὶ ἔπως θέλει.

Εἶμαι ἄνθρωπος, εἶμαι τὸ πνεῦμα καὶ ὁ λόγος τῆς ζωῆς, πρέπει νὰ εἶμαι ἐλεύθερος!

— Στάσου, εἶπεν ἡ Ζωή, μ' ἕνα αὐστηρὸ μείδιμα. Λέγεις πολλὰ καὶ ἔτι θὰ πῆς τὸ γνωρίζω ἐκ τῶν προτέρων, θέλεις νὰ εἶσαι ἐλεύθερος: Καλὰ, ἔστω! Πάλαισε ἐναντίον μου, καὶ νίκησέ με καὶ γίνου κύριός μου, καὶ τότε θὰ εἶμαι δούλη σου. Ξεύρεις εἶμαι ἀπαθής, καὶ παραδίδομαι πάντοτε εὐκολα εἰς τοὺς νικητάς... Ἀλλὰ πρέπει νὰ νικήσῃς. Εἶσαι ἱκανὸς νὰ παλαίσῃς ἐναντίον μου διὰ τὴν ἐλευθερίαν σου; Λέγε. Ἐγὼ εἰς ἀρκετὸν βαθμὸν τὴν δύσταν, τῆς νίκης καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς δυνάμεις σου;

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπήντησε μὲ λύπη:

— Μὲ παρεκίνησες εἰς πάλιν μ' ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἔκαμες τὸ λογικόν μου ὄξυ σὰν ξίφος, καὶ εἰσεχώρησε βαθεῖα εἰς τὴν ψυχὴν μου καὶ τὴν ἔκοψεν εἰς δύο...

— Ἀλλὰ μίλησέ τῆς αὐστηρότερα, παρετήρησεν ὁ ἄλλος, μὴ παραπονήσαι!

Λέγε: ἀπαιτεῖς ἢ ζητεῖς ἐλεημοσύνην, ἔταν μιλεῖς διὰ τὴν εὐτυχίαν;

— Ζητῶ...εἶπεν ὁ ἄνθρωπος ὡσὰν ἠχώ.

— Ζητεῖς μὲ ἀδιαντροπία, εἶπεν ἡ Ζωή ὅπως ὁ ἐπαίτης, ποῦ συνήθισε νὰ ἐπαίτῃ. Ἀλλὰ, κακόμοιρε, ὀφείλω νὰ σὲ μάθω ὅτι ἡ Ζωὴ δὲν δίδει ἐλεημοσύνην εἰς ἀνθρώπους... Καὶ ἄκουσε καὶ τοῦτο. Ὁ ἐλεύθερος δὲν ζητῇ τὰ δῶρά μου, τὰ πέρνει μόνος του... Καὶ σὺ, εἶσαι μόνον δούλος τῶν ἐπιθυμιῶν σου, τίποτε περισσότερον. Ἐλεύθερος εἶνε μόνον ἐκεῖνος, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδιά ἔχει τὴν δύναμιν νὰ παραιτήσῃ ἕλας τὰς ἐπιθυμίας διὰ νὰ ἀφροσιθῇ ὀλόκληρος εἰς μίαν καὶ μόνην. Ἐκατάλαβες; Πήγαινε!

— Ἐνόησε... καὶ ἐξηπλώθη σὰν σκύλος εἰς τὰ πό-

δια τῆς Ζωῆς διὰ νὰ συλλέγῃ τὰ λείψανα τοῦ δειπνοῦ τῆς.

Ἦντο τὰ ἄχρσα μάτια τῆς αὐστηρᾶς Ζωῆς ἐκύταξαν κατὰ πρόσωπον τὸν ἄλλον ἄνθρωπον... Εἰς τὴν μορφὴν του διέκρινεν τραχύτητα ἀλλὰ καὶ καλωσύνην.

— Τι ζητεῖς;

— Δὲν ζητῶ, ἀπαιτῶ.

— Τι;

— Ποῦ εἶνε ἡ δικαιοσύνη; Δόσε μού την. Ὅλα τὰ ἄλλα θὰ τὰ πάρω ἔπειτα μόνος μου! Ἐπερίμενε τόσον καιρὸν, ἐπερίμενε μὲ ἐπιμονὴν, ἐξουσα ἀπὸ τοὺς κόπους μου, χωρὶς ἀνάπαυσιν, χωρὶς φῶς...—ἐπερίμενε—ἀλλ' ἀρκετὰ! εἶνε καιρὸς νὰ ζήσω! Ποῦ εἶνε ἡ δικαιοσύνη;

Καὶ ἡ Ζωὴ τοῦ ἀπήντησε, ἀπαθής: Πάρε την!

ΤΟ ΣΥΣΣΙΤΙΟΝ

ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος μινὸς λειτουργεῖ ἐν τῇ Ἀβερῶφειῳ Παρθεναγωγείῳ συσσίτιον μαθητῶν. Εἰς τοῦτο εὐρίσκουσιν ἀντὶ μικροῦ τιμήματος πινάκιον θερμῶ φαγητοῦ καὶ αἱ πάντως ἄποροι μαθητῆραι καὶ ἐκεῖναι τῶν ὁμοίων αἱ μητέρες, ἐνεκα ἐργασίας δημορεῦσιν ἐκτὸς τοῦ οἴκου καὶ δὲν ἔχουσι καιρὸν νὰ παρασκευάσωσι φαγητὸν διὰ τὰ κοράσια των, καὶ ὅσαι δὲν ἔχουσιν ὑπηρετίας διὰ τὰ φέρωσιν εἰς αὐτὰς θερμὸν φαγητόν, ἀλλ' ἀναγκάζονται ἐν ξηροφαγίᾳ νὰ διέλθωσιν τὴν μεσημβρίαν. Καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ εὐρίσκουσι φαγητὸν θερμὸν, τακτικὸν καὶ ρωστικὸν.

Ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ἰδρύσεως τοῦ συσσιτίου ὀφείλεται εἰς τὴν πολλαχῶς καὶ ποικιλοτρόπως ὑπὲρ τῶν μαθητῶν μεριμνῶσαν Διευθύντριαν Καν Ὑπατίαν Στάμπα ἢ δὲ ἐκτέλεσις καὶ λειτουργία εἰς τὰ φιλόθρωπα αἰσθήματα τῆς μεγάλης καρδίας τῆς Κας Βιργινίας Μπενάκη τῆς συζύγου τοῦ τετιμημένου Προέδρου τῆς Κοινότητος. Καὶ κατὰ πόσον ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι λαμπρὰ καὶ θεάρεστος καὶ εὐεργετικὴ εἰς τὰ σπουδάζοντα κοράσια καὶ εὐγένει εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα πάντες ἀναγνωρίζουσιν ἰδίᾳ δὲ οἱ μετὰ τῶν μαθητῶν τὴν ἀναστροφὴν ποιοῦμενοι δύναται καλῶς νὰ ἐνοήσωσι καὶ εἰς τὸ ὕψος νὰ ἀνέλθωσι. Διότι δὲν πρέπει νὰ ἐξετασθῇ αὕτη μονομερῶς καὶ ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς φιλανθρωπίας νὰ παρατηρηθῇ ἀλλὰ δέον νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τὸν φακὸν τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ἐν γένει.

Ἐὰν τῶντι ἀληθεύῃ ὅτι ψυχὴ ὑγιὴς ἐνοικεῖ ἐν σώματι ὑγιεῖ πολλῶ μάλλον θὰ ἀληθεύῃ καὶ τὸ ψυχὴ ὑγιὴς ἐν σώματι εὐρώστω καὶ ρωμαλεῶ. Πῶς δύναται